

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1922 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.

Maj:t angående inrättande av kvarnverk vid statens spannmålslagerhus.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 48, har herr *Osberg m. fl.* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville låta utreda lämpligheten av inrättande av kvarnverk vid statens spannmålslagerhus och i vilken utsträckning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

I likhet med motionärerna anser utskottet, att de å brödsädesmarknaden sislidna höst och denna vinter rådande förhållandena varit för lantmännen i hög grad otillfredsställande, och skulle utskottet för sin del finna det önskvärt, att förbättrade förhållanden för framtiden kunde åvägbringas. Att landets rika och till kvaliteten goda skörd icke utan stora svårigheter kunnat för avsett ändamål vinna avsättning, under det att ansemliga mängder utländsk spannmål konsumerats inom landet, torde ur flera synpunkter vara betänkligt.

Utskottet.

Motionärerna anse, att skulden till missförhållandena på brödsädesmarknaden är att söka däri, att kvarnsammanslutningarna i stället för att utnyttja landets skörd importerat utländsk spannmål och underbetalt den svenska varan. Motionärerna föreslå därför som ett botemedel, att staten skulle bygga kvarnverk vid spannmålslagerhusen och uthyra desamma till lantmannasammanslutningar, vilka därigenom kunde sättas i tillfälle att försälja egen vara till konsumenterna.

För ärendets utredning har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från statens lagerhus- och fryshusstyrelse, vilket yttrande är av följande innehåll:

Statens lagerhus- och fryshusstyrelse, som finner, att det av motionärerna ifrågasatta inrättandet av kvarnverk vid statens spannmålslagerhus kan bliva gagnande för såväl lantmännen som konsumenterna samt befrämja ett utnyttjande av spannmålslagerhusen, vill för sin del tillstyrka, att en utredning av föreslagen art kommer till stånd. För den händelse vid ett bifall till motionen en utredning skulle resultera i framläggande av förslag om inrättande av kvarnverk, anser styrelsen av synnerlig vikt, att förslaget baseras på en fullt tillförlitlig driftsplan, så att trygghet vinnes mot risken av oekonomisk drift eller att anläggningarna icke komma att utnyttjas.

Såsom framgår av styrelsens yttrande har densamma biträtt motionärernas förslag. Vid övervägande av möjligheterna att praktiskt realisera tanken att för antytt ändamål bygga kvarnverk vid spannmålslagerhusen samt att därmed uppnå det av motionärerna åsyftade resultatet, har emellertid utskottet för sin del icke kunnat finna sig övertygat om att sådana möjligheter föreligga.

Utskottet vill till en början erinra om, att statens spannmålslagerhus näppeligen torde hava varit avsedda att under normala förhållanden fungera som sådana centrallagerhus, med vilka kvarnrörelse lämpligen kan kombineras. Lagerhuskommittén hade tänkt sig brödspannmålens behandling organiserad på så sätt, att spannmålen från mindre uppsamlingslokaler, belägna vid järnvägs- och andra trafikleder, överfördes i större partier till lagerhusen för att där underkastas rationell behandling med torkning, sortering o. s. v. samt slutligen därifrån överfördes till förrådslagerhus. Först till dessa lagerhus skulle man eventuellt ha kunnat tänka sig kvarnrörelse knuten.

Förutsättningen för att med lagerhus kombinerad kvarnrörelse skulle kunna förmå verka reglerande på brödsädesmarknaden torde emellertid enligt utskottets uppfattning vara, att kvarnverk uppfördes i tillräckligt antal och gjordes fullt konkurrenskraftiga gentemot redan befintliga kvarnar. Då de nuvarande lagerhusen endast kunna upptaga en mindre del av landets skörd, skulle det för sådant ändamål även vara nödvändigt att uppföra ytterligare lagerhus. Utskottet vill framhålla de betydande kostnader och risker detta skulle medföra för statsverket, en omständighet som med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge är ägnad att väcka än större betänkligheter. Det för kvarnverkens uppförande nödiga kapitalet finge uppbringas lånevägen. Utskottet befarar, att förräntningen av dessa dyr-

bara anläggningar skulle redan från början ställa dem i en ogynnsam ställning gent emot de redan arbetande kvarnarna. Den stora kapitalplaceringen innebure dessutom med hänsyn till den fria konkurrensen givetvis en synnerligen stor ekonomisk risk. Härtill kommer, att landets egentliga behov av kvarnverk för närvarande får anses vara tillgodosett, varför byggandet av nya sådana från nationalekonomisk synpunkt skulle innebära en onödig kostnad.

Utskottet anser det sålunda icke troligt, att på den av motionärerna anvisade vägen de nu rådande svårigheterna skulle kunna avhjälpas.

I anslutning till det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 maj 1922.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herrar greve *Hamilton*, *Johansson* Uppmälby och *Hagfält*.
